

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 29. 12. 2004r.

RKT – 61 – 201/04/AD

DECYZJA Nr RKT - 69 /2004

I. Stosowanie do art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zm., Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652, Dz.U. z 2004r. Nr 93, poz. 891 oraz Nr 96, poz. 959) i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2002r. Nr 18, poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej z siedzibą w Rudzie Śląskiej działającej na podstawie Decyzji Ministra Edukacji Narodowej z 11. 06. 2001r.

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

na podstawie art. 23e ust. 2 w związku z art. 23 a ust. 1 i 2 w/w ustawy **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy**, praktykę polegającą na stosowaniu przez Wyższą Szkołę Handlową w Rudzie Śląskiej postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorów umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego:

1. § 12 Regulaminu odpłatności za studia obowiązującego od 01. 07. 2001r.: „W przypadkach nieujętych w niniejszym regulaminie decyzje podejmuje Założyciel”
2. Pkt 3 Aneksu do Regulaminu odpłatności w Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej: „Student(ka), który(a) uporczywie zwleka z opłatą czesnego i w toku jednego roku akademickiego otrzyma trzy wezwania do zapłaty zaległego czesnego, jest zobowiązany(a) do uiszczenia odsetek karnych, które będą naliczane od daty wysłania trzeciego wezwania do czasu uzupełnienia zaległych opłat. Wysokość odsetek karnych wynosi 1% za każdy dzień zwłoki”.

i stwierdza się jej zaniechanie z dniem 09. 11. 2004r.

II. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804 ze zm., Dz.U. z 2003r. Nr 170, poz. 1652, Dz.U. z 2004r. Nr 93, poz. 891 oraz Nr 96, poz. 959) oraz stosowanie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2002r. Nr 18, poz. 172 ze zm.), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, przeciwko Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej z siedzibą w Rudzie Śląskiej

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się zobowiązać Wyższą Szkołę Handlową w Rudzie Śląskiej, ul. Królowej Jadwigi 18, do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 38 zł (słownie: trzydzieści osiem złotych)

Uzasadnienie

W dniu 15. 09. 2004r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej organem antymonopolowym), z urzędu wszczęte zostało postępowanie wyjaśniające (RKT-61-141/04/AD) mające na celu wstępne ustalenie, czy Wyższa Szkoła Handlowa w Rudzie Śląskiej (zwana dalej Szkołą lub Uczelnią), naruszyła przepisy prawa w sposób uzasadniający wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W związku z ustaleniami dokonanymi w trakcie w/w postępowania wyjaśniającego oraz na podstawie analizy uzyskanych dokumentów, w dniu 04. 11. 2004r. wszczęte zostało postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez Wyższą Szkołę Handlową w Rudzie Śląskiej bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art., 23 a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów – zwanej dalej ustawą antymonopolową, który stanowi, iż „*1. przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. 2. Za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479 (45) Kodeksu postępowania cywilnego, naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, (...)*”.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje:

Wzorce umowne podlegają kontroli abstrakcyjnej Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (wcześniejsza nazwa Sądu – Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy) w trybie określonym przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. Wyrok wydany w postępowaniu w sprawie uznania postanowień wzorców za niedozwolone, na mocy którego kwestionowane postanowienia zostają uznane za niedozwolone jest skuteczny wobec wszystkich. Skutek wobec wszystkich oznacza, iż żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. W sytuacji, gdy wbrew temu zakazowi dochodzi do zastosowania postanowienia uznanego za niedozwolone, jest ono bezwzględnie nieważne z mocy prawa. Wyrok wydany przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK) musi być respektowany zarówno przez przedsiębiorę, w czyjego sprawie orzeczenie zapadło, jak i przez innych przedsiębiorców, ze względu na rozszerzoną prawomocność w znaczeniu podmiotowym. Wyrok SOKiK ma zatem powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i wobec wszystkich. Skutek wobec osób trzecich, tj. tych, których nie dotyczyło konkretne postępowanie o uznanie postanowienia za niedozwolone postanowienie umowne następuje z chwilą wpisania postanowienia wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Należy także zauważyć, iż nie ma znaczenia literalne brzmienie zakwestionowanego zapisu. By zaistniała możliwość uznania dwóch postanowień za tożsame wystarczy, by hipoteza zapisu kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru.

W toku niniejszego postępowania organ antymonopolowy ustalił, co następuje.

W dniu wszczęcia postępowania Wyższa Szkoła Handlowa w Rudzie Śląskiej posługiwała się postanowieniami o następującej treści:

1. § 12 Regulaminu odpłatności za studia obowiązującego od 01. 07. 2001r.: „W przypadkach nieujętych w niniejszym regulaminie decyzje podejmuje Założyciel”

2. Pkt 3 Aneksu do Regulaminu odpłatności w Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej z 21. 04. 2002r.: „Student(ka), który(a) uporczywie zwleka z opłatą czesnego i w toku jednego roku akademickiego otrzyma trzy wezwania do zapłaty zaległego czesnego, jest zobowiązany(a) do uiszczenia odsetek karnych, które będą naliczane od daty wysłania trzeciego wezwania do czasu uzupełnienia zaległych opłat. Wysokość odsetek karnych wynosi 1% za każdy dzień zwłoki”.

1. W sprawie zapisów regulujących zagadnienie rozstrzygnięcia nieunormowanych w umowie kwestii wypowiedział się czterokrotnie Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uznając za niedozwolone postanowienia umowne, na mocy których przyznano kontrahentowi konsumenta prawo do decydowania w w.w. sytuacjach, ze względu na sprzeczność z art. 385(3) pkt 4 Kodeksu cywilnego, który stanowi, iż niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które *„przewidują postanowienia, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznać się przed zawarciem umowy”*.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w orzeczeniu kończącym sprawę o sygnaturze akt XVII Amc 43/01 uznał za niedozwoloną klauzulę: *„W sytuacjach nieprzewidzianych w niniejszej umowie, decyzje podejmuje Zarząd EFB w drodze uchwały”*. Klauzula ta została wpisana 15. 10. 2002r. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 27. *„W sytuacjach nieprzewidzianych w niniejszej Umowie decyzje podejmuje Prestige, w formie zarządzenia”*, to postanowienie uznane za niedozwolone w postępowaniu o sygn. akt XVII Amc 56/01, następnie wpisane 25. 03. 2003r. do rejestru postanowień pod numerem 37. Podobnie w wyroku w sprawie o sygnaturze akt XVII Amc 21/02 Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, iż zapis *„W sytuacjach nieprzewidzianych w niniejszej Umowie, decyzję podejmuje „InCo” w formie zarządzenia”* stanowi niedozwolone postanowienie umowne, które zostało wpisane do w.w. rejestru dnia 30. 06. 2003r. pod numerem 46. Zapis *„W sytuacjach nie przewidzianych w niniejszej Umowie decyzje podejmuje PGK Kredyt w formie zarządzenia”* został uznany przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy w postępowaniu o sygnaturze akt XVII Amc 58/01 za niedozwolone postanowienie umowne i na tej podstawie został on wpisany do rejestru pod nr 52 dnia 14. 08. 2003r. Na mocy przedstawionych powyżej postanowień kontrahenci konsumentów uprawnieni byli do samodzielnego regulowania kwestii, które nie zostały wyraźnie unormowane w dokumentach określających prawa i obowiązki stron umowy.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 12. 08. 2002r. (sygn. akt XVII Amc 43/01) podniósł następujące argumenty. *„Każde postanowienie umowne może być uznane za niedozwolone jeśli wystąpią łącznie dwie przesłanki tj., gdy postanowienie nie było uzgodnione indywidualnie z konsumentem oraz, gdy kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy”*, co wynika z art. 385(1) § 1 Kc. Otwarty katalog niedozwolonych postanowień umownych został zawarty w art. 385(3) Kc. Sąd zważył, iż *„przepisy powyższe mają zastosowanie do umów zawieranych pomiędzy profesjonalistą a konsumentem, przy czym za konsumenta uważa się osobę zawierającą umowę w celu bezpośrednio nie związanym z działalnością gospodarczą (art. 384 §3Kc)”*. Fakt istnienia pomiędzy niepubliczną szkołą wyższą, a jej studentem relacji przedsiębiorca - konsument potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 07. 04. 2004r. (sygn. akt III SK 22/04). Zgodnie z art. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przedsiębiorcą jest przedsiębiorca w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo działalności gospodarczej (obecnie kwestia ta została uregulowana w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, Dz. U. z 2004r. Nr 173, poz. 1807), a na mocy art. 4 pkt a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów także osoby fizyczne, prawne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej, organizujące lub świadczące usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów prawa działalności gospodarczej. Studenci, którzy korzystają z usług niepublicznej szkoły wyższej odpłatnie, stosownie do zawieranych w tym

zakresie umów, są konsumentami. Celem świadczenia usług edukacyjnych, poza spełnieniem zadań o użyteczności publicznej jest wypracowanie zysku. Szkoły wyższe prowadzą zatem działalność zbliżoną do działalności gospodarczej i z uwagi na to w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niepubliczna szkoła wyższa jest uznawana za przedsiębiorcę, a studentowi przysługuje status konsumenta.

W § 12 Regulaminu odpłatności za studia obowiązującego w Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej od 01. 07. 2001r. zawarto postanowienie o następującej treści: „W przypadkach nieujętych w niniejszym regulaminie decyzje podejmuje Założyciel”.

Powyższe postanowienie jest tożsame z w.w. postanowieniami, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479(45) Kodeksu postępowania cywilnego pod numerami 27, 37, 46 oraz 52.

Zgodnie z art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, które w szczególności może polegać na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Z powyższego wynika, określone działanie przedsiębiorcy może zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, jeśli łącznie zostaną spełnione dwie przesłanki:

- działanie przedsiębiorcy posiada przymiot bezprawnego,
- działanie to narusza zbiorowy interes konsumentów.

Pierwsza z przesłanek została spełniona w przedmiotowym przypadku, gdyż Wyższa Szkoła Handlowa w Rudzie Śląskiej stosowała działania wprost wskazane przez ustawodawcę jako bezprawne tj. posługiwała się postanowieniami, które zostały wpisane do w.w. rejestru.

Jak wskazano powyżej, Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy uznał za niedozwolone postanowienie, na mocy którego przedsiębiorcy przyznano prawo do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w umowie. Za ważną przyczynę uzasadniającą zmianę nie można uznać ogólnego i dającego możliwość dowolnej interpretacji zwrotu „w sytuacjach nieprzewidzianych w umowie”. Na tej podstawie uzasadnionym jest twierdzenie, że postanowienie dopuszczające jednostronne kształtowanie praw i obowiązków stron umowy jest postanowieniem naruszającym prawa konsumentów.

Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów dochodzi w sytuacji, gdy działanie przedsiębiorcy wywołuje skutki w sytuacji prawnej i faktycznej grupy konsumentów, której poszczególni członkowie nie mogą być indywidualnie wskazani. Tym samym bezprawne działanie przedsiębiorcy godzi w interes szerszego kręgu podmiotów zawierających umowy z przedsiębiorcą. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

W związku z tym, iż zapis stosowany w Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej wiązał wszystkich studentów Uczelni, została spełniona także druga przesłanka tj. działanie przedsiębiorcy narusza zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym posługiwanie się przez Wyższą Szkołę Handlową w Rudzie Śląskiej postanowieniem o treści „W przypadkach nieujętych w niniejszym regulaminie decyzje podejmuje Założyciel” stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Z uwagi na fakt, iż wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego, obecnie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, skuteczny jest wobec wszystkich uczestników obrotu gospodarczego od chwili jego wpisania do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone i jednocześnie pierwsze z wymienionych postanowień zostało wpisane do przedmiotowego rejestru 15. 10. 2002r. możliwe jest stwierdzenie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów od w.w. terminu.

Jednocześnie stwierdza się zaniechanie stosowania przedmiotowej praktyki od dnia 09. 11. 2004r., z uwagi na fakt, że na mocy Zarządzenia Rektora nr 04/2004 z dnia 09. 11. 2004r. w sprawie zmian w Aneksie z dnia 21. 04. 2002r. do Regulaminu Odpłatności za studia w Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej skreślono § 12 Regulaminu odpłatności za

studia obowiązującego w Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej od 01. 07. 2001r. w brzmieniu: „W przypadkach nieujętych w niniejszym Regulaminie decyzje podejmuje Założyciel”. Dotychczasowy § 13 w.w Regulaminu stał się § 12. O wprowadzeniu powyższych zmian Wyższa Szkoła Handlowa w Rudzie Śląskiej powiadomiła w piśmie z dnia 09. 11. 2004r., w załączeniu do którego przesłano Zarządzenie Rektora nr 04/2004 z dnia 09. 11. 2004r. (karty numer 18, 21 i 25).

2. „Student(ka), który(a) uporczywie zwleka z opłatą czesnego i w toku jednego roku akademickiego otrzyma trzy wezwania do zapłaty zaległego czesnego, jest zobowiązany(a) do uiszczenia odsetek karnych, które będą naliczane od daty wysłania trzeciego wezwania do czasu uzupełnienia zaległych opłat. Wysokość odsetek karnych wynosi 1% za każdy dzień zwłoki”.

Postępując się przedmiotowym postanowieniem Uczelnia naruszyła art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, na mocy którego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów stanowi postępowanie się postanowieniami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone. Klauzula, którą postęguje się Wyższa Szkoła Handlowa w Rudzie Śląskiej jest tożsama z postanowieniami uznany za niedozwolone i wpisanymi do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu pod numerami 65, 70, 142, 162, 165 i 166.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone postanowienia umowne zapisy o następującej treści:

- „*W stosunku do Członka Grupy, któremu przydzielono Towar w drodze deklaracji, a nie wpłacił w terminie zadeklarowanej ilości rat kompletnych zgodnie z art. 10 ust. 4, zostaną naliczone odsetki w wysokości 0,15% za każdy dzień zwłoki licząc od dnia wymagalności. Ostateczny termin dokonania wpłaty ustala się na trzydzieści (30) dni, licząc od daty nadania na pocście zawiadomienia o przydzieleniu Towaru*”. Postanowienie to zostało uznane za niedozwolone na mocy wyroku z 21, 08, 2002r w postępowaniu o sygnaturze akt XVII Amc 50/01 oraz w wyniku wniesionej apelacji w wyroku z 27. 06. 2003r. wydanym przez Sąd Apelacyjny w Warszawie (Sygn. akt I ACa 1412/02) i zostało wpisane do rejestru 14. 08. 2003r. (nr 65),
- „*Członek Grupy zobowiązuje się do zapłacenia na rzecz InCo zaległości wraz z należnymi odsetkami w wysokości 0,15% za każdy dzień zwłoki*”. Przedmiotowe postanowienie uznano za niedozwolone w wyroku z 27. 06. 2003r., a wpisane do rejestru dnia 14. 08. 2003r. (nr 70),
- „*W przypadku sfinalizowania przez Oferującego transakcji dotyczącej przedmiotu opisanego w § 1 bez uprzedniego powiadomienia o tym Pośredniku bezpośrednio lub pośrednio – tj. przez biuro współpracujące z Pośrednikiem zapłaci tytułem odszkodowania kwotę podwójnej wysokości prowizji określonej w § 5, lecz nie mniej niż 5000zł (pięć tysięcy złotych) niezależnie od obowiązku zapłaty prowizji w pełnej wysokości wraz z należnymi za zwłokę umownymi odsetkami w wysokości 0,5% słownie (pół procenta) za każdy dzień zwłoki*”. Postanowienie o powyższym brzmieniu wpisano do rejestru pod numerem 125, dnia 23. 08. 2004. na mocy wyroku z 21. 04. 2004r. (Sygn. akt XVII Amc 85/03) oraz dnia 11. 10. 2004r. pod numerem 142, na mocy wyroku z 21. 04. 2004r. (Sygn. akt XVII Amc 85/03).
- „*Klient nie traci prawa do uzyskania przydziału promesy mimo nie wpłacenia w terminie raty kompletnej pod warunkiem: wraz z ratą kompletną wpłacona zostanie opłata karna w wysokości 0,25% raty kompletnej za każdy dzień zwłoki*”. Postanowienie uznane za niedozwolone w wyroku z 21. 09. 2004r., wpisane do rejestru dnia 18. 11. 2004r. pod numerem 162 (Sygn. akt XVII Amc 78/03).
- „*Klientowi ze zrealizowaną promesą, który nie dokonał wpłaty w terminie jednej raty kompletnej zostanie doliczona opłata karna w wysokości 0,25% raty kompletnej za każdy dzień opóźnienia*”. Postanowienie to zostało wpisane do rejestru dnia 18. 11. 2004r. pod numerem 165, na mocy wyroku z 21. 09. 2004r. (Sygn. akt XVII Amc 78/03).

- „Klient bez przydzielonej promesy, a który nie dokonał wpłaty w terminie raty miesięcznej zapłaci opłatę karną w wysokości 0,25% wysokości rat miesięcznej za każdy dzień zwłoki, o ile nie wpłaci dwóch kolejnych rat PKI może dokonać wykluczenia Klienta”. Postanowienie wpisane do rejestru dnia 18. 11. 2004r. (nr 166), zgodnie z wyrokiem z 21. 09. 2004r.

Na mocy postanowienia o treści: „Student(ka), który(a) uporczywie zwleka z opłatą czesnego i w toku jednego roku akademickiego, otrzyma trzy wezwania do zapłaty zaległego czesnego, jest zobowiązany(a) do uiszczenia odsetek karnych, które będą naliczane od daty wysłania trzeciego wezwania do czasu uzupełnienia zaległych opłat. Wysokość odsetek karnych wynosi 1% za każdy dzień zwłoki”, dopuszczono możliwość zobligowania konsumentów do zapłaty odsetek karnych w wysokości 1% od należnej kwoty w przypadku nieterminowego wniesienia należności wobec Szkoły.

Zarówno hipotezy, jak i dyspozycje zapisów pkt. 3 Aneksu do Regulaminu odpłatności w Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej z 21. 04. 2002r. oraz w.w. postanowień uznanych za niedozwolone można uznać za tożsame. W każdym z przypadków odsetki karne naliczane są w przypadku nieterminowego regulowania należności finansowych wobec przedsiębiorcy. Dodatkowo, na mocy zapisu pkt. 3 w.w. aneksu, warunkiem naliczenia odsetek w wysokości 1% od należnej kwoty za każdy dzień zwłoki jest uporczywe zaleganie z zapłatą oraz trzykrotne wezwanie dłużnika do uregulowania należności. Różnica ta nie dotyczy jednak istotnych elementów porównywanych postanowień, a jedynie kwestii drugorzędnych. Jednakowa jest konstrukcja, jaką posłużono się by określić sposób obliczenia wysokości kary. W przytoczonych wyrokach uznano za nadmiernie wygórowane odsetki karne w wysokości 0,15%, 0,25% i 0,5% należnej kwoty za każdy dzień zwłoki.

Wnioskowanie *a minori ad maius* prowadzi do konkluzji, że zastrzeżenie odsetek karnych w wysokości 1% należnej opłaty za każdy dzień zwłoki zostało uznane za niedozwolone przez Sąd, gdyż zakazano pobierania odsetek karnych w wysokości niższej niż przewidziana w Aneksie do Regulaminu odpłatności z 21. 04. 2002r. stosowanego w Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej.

Powyższe należy porównać także w ustawową regulacją przedmiotowej kwestii. § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 18. 09. 2003r. w sprawie określenia wysokości odsetek ustawowych (Dz. U. z 2003r. Nr 166, poz. 1613) stanowi, iż „wysokość odsetek ustawowych ustala się na 12,25% w stosunku rocznym.” Uczelnia na mocy w.w. postanowienia zastrzegła odsetki karne w wysokości 365% w skali roku. W związku z tym, wysokość odsetek określoną w w.w. Aneksie do Regulaminie odpłatności można uznać za rażąco wygórowaną i niewspółmierną do konsekwencji finansowych ponoszonych przez Uczelnię. Z uwagi na fakt, że postanowienia, w których określono wysokość odsetek karnych na poziomie 0,15%, 0,25% i 0,5% za każdy dzień zwłoki zostały wpisane do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone, poprzez stosowanie kwestionowanych postanowień, Szkoła dopuściła się naruszenia art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z w.w. przepisem za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się bezprawne działanie, polegające m.in. na stosowaniu wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców. Powyższa przesłanka została w niniejszym przypadku spełniona. Jednocześnie, by uznać określone zachowanie za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, działanie przedsiębiorcy musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów. Odsetki karne w wysokości 0,15% od należnej kwoty za każdy dzień zwłoki, zostały uznane za rażąco wygórowane, a postanowienie, na mocy którego przedmiotowa kara była naliczana, uznano za sprzeczne z art. 385(3) pkt 17 Kodeksu cywilnego, który stanowi, iż niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które „nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego”. Tym bardziej więc należy uznać, iż zapis mówiący o odsetkach karnych w wysokości 1% za każdy dzień zwłoki jest krzywdzący dla konsumentów i narusza ich zbiorowe prawa. Działanie Szkoły można uznać za godzące w zbiorowe interesy konsumentów ze względu na fakt, iż każdy ze studentów Uczelni, który spełniłby przesłanki

określone w kwestionowanym zapisie, mógł na mocy w.w. zapisu zostać zobowiązany do zapłaty odsetek karnych w wysokości 1% od należnej kwoty za każdy dzień zwłoki w zapłacie. Skład osobowy grupy studentów Wyższej Szkoły Handlowej w Rudzie Śląskiej jest zmienny w czasie i potencjalnie każdy może zostać jej studentem, a więc zostać zobligowanym do wywiązywania się z zobowiązań wynikających z dokumentów określających prawa i obowiązki Uczelni oraz jej studentów.

W związku z tym, że zapisy mówiące o obowiązku zapłaty odsetek karnych w wysokości 0,15% należnej kwoty za każdy dzień zwłoki zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone dnia 14. 08. 2003r. (numery w rejestrze - 65 i 70), orzeczenie Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest skuteczne wobec wszystkich podmiotów od tego terminu.

W piśmie z 09. 11. 2004r. Szkoła poinformowała, że skreślono pkt. 3 Aneksu do Regulaminu odpłatności w Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej, co jest tożsame z zaprzestaniem stosowania przedmiotowego zapisu. Na potwierdzenie powyższego przesłano organowi antymonopolowemu informację o treści Zarządzenia Rektora nr 03/2004 z dnia 09. 11. 2004r. w sprawie zmian w Aneksie z dnia 21. 04. 2002r. dotyczącego Regulaminu odpłatności za studia w Wyższej Szkole Handlowej w Rudzie Śląskiej, które weszło w życie w dniu jego wydania, co wynika z pisma Szkoły z 24. 11. 2004r. (karty numer 18-20, 25).

Z uwagi na powyższe należy uznać, iż Szkoła podejmowała działania stanowiące praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów oraz zaniechała posługiwania się kwestionowanymi zapisami dnia 09. 11. 2004r.

Zgodnie z art. 75 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 72 ustawy, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku organ antymonopolowy stwierdził naruszenia przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty tego postępowania.

Postępowanie w sprawie stosowania przez Wyższą Szkołę Handlową w Rudzie Śląskiej im. Królowej Jadwigi z siedzibą w Rudzie Śląskiej praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu. W wyniku tego postępowania organ antymonopolowy w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania dla organu antymonopolowego, są wydatki związane z korespondencją pomiędzy organem antymonopolowym a przedsiębiorcą. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił obciążyć Wyższą Szkołę Handlową w Rudzie Śląskiej kosztami postępowania w wysokości 38 zł (słownie: trzydzieści osiem złotych).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000 **w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.**

Na postanowienie zawarte w punkcie II niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy antymonopolowej w związku z 479(28) § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy antymonopolowej w związku z art. 479(28) § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie –

Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Alicja Kral